

خیز ناتمام کندوان برای جهانی شدن

روستای صخره ای کندوان در 60 کیلومتری جنوب تبریز که تنها 2 نمونه مشابه در داکوتای آمریکا و کاپادوکیای ترکیه دارد، از حدود هفت سال قبل در انتظار ثبت در میراث جهانی یونسکو قرار دارد.

شهرت روستای «کندوان» با خانه های کله قندی آرمیده در دامنه سهند، موسوم به «کران»، سال هاست که مرزهای ملی را در نوردیده و به یکی از جاذبه های اصلی گردشگری آذربایجان شرقی و بلکه ایران تبدیل شده است.

کران های روستای کندوان از دور به افراد لشکری می مانند که با نظم و ترتیب در کنار هم قد برافراشته اند و از یک هزار سال قبل به مانند نگهبانی در دامنه «سهند» به صیانت از زیبایی های «عروس کوهستان های ایران» مشغول هستند.

زیبایی های طبیعی همراه با آوازه «کندوان»، موجب شده است که ایده ثبت آن در فهرست جهانی یونسکو از سال ها قبل مطرح و برای همین منظور «پایگاه» تخصصی این جاذبه گردشگری نیز تشکیل شود، اما این ایده در طول سال های گذشته متأثر از عواملی مانند وجود ساخت و سازهای غیرمجاز، اجرایی نشدن کامل طرح جامع و بروکراسی های رایج هنوز جامه عمل نبوشیده است.

با وجود اینکه مسعود سلطانی فر، رییس وقت سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری سه سال قبل در سفر خود به استان آذربایجان شرقی در بازدید از روستای کندوان ابراز امیدواری کرد که مشکلات ثبت جهانی این روستای تاریخی رفع شود، اما هنوز این وعده محقق نشده است.

نماینده مردم تبریز، اسکو و آذرشهر در مجلس شورای اسلامی و عضو کمیسیون فرهنگی مجلس با اشاره به تعلل ۶ ساله در ثبت جهانی تنها روستای صخره ای جهان (کندوان) می گوید: این موضوع را از پایتخت پیگیر هستیم و پرونده از استان آذربایجان شرقی خارج شده است.

محمداسماعیل سعیدی اضافه می کند: امیدواریم هر چه سریع تر مرکز نسبت به ثبت جهانی این اثر بی بدیل در دنیا اقدام کنند.

وی با اشاره به اینکه روستای کندوان یک اثر تاریخی بی نظیر در جهان می باشد که قرن ها به شکل سنتی شامل سکنه است، تشریح می کند: کندوان تنها روستای سنگی و صخره ای دارای سکنه جهان است و به حق ارزش ثبت جهانی شدن را دارد.

این نماینده مجلس بیان کرد: سازمان میراث فرهنگی در مرکز باید سریع تر اقدام کند تا این اثر به جایگاه خود در جهان برسد و ثبت جهانی شود؛ تعلل و کم کاری در این موضوع قابل قبول نیست.

وی افزود: ما تمام سعی خود را بر ثبت این اثر در سریع ترین زمان انجام داده و فشار روی میراث فرهنگی آورده ایم و مسوولان ذیربط باید پاسخگو باشند تا بلکه تا پایان سال پرونده جهانی شدن کندوان تمام شود.

فرماندار اسکو نیز در گفت و گو با خبرنگار ایرنا با بیان اینکه فرآیند ثبت کندوان در فهرست میراث یونسکو طولانی خواهد بود، دلیل این امر را مداخلات انسانی به شکل ساخت و سازهای غیرمجاز و اجرای طرح نیمه تمام کنارگذر جنوبی روستا به ویژه در دهه 1370 اعلام می کند.

مرتضی محمدزاده با اشاره به ممکن بودن رفع مشکل ساخت و سازهای غیرمجاز از طریق همسان کردن آنها با بافت طبیعی و تاریخی روستا می گوید: البته حدود 20 روز پیش جلسه ای در دفتر معاون عمرانی استانداری آذربایجان شرقی با حضور مدیران کل میراث فرهنگی و بنیاد مسکن برگزار شد و همه متفق القول شدیم که پرونده ثبت جهانی کندوان را تا 9 ماه آینده نهایی کنیم.

وی اضافه می کند: در آن جلسه مقرر شد طرح جامع روستای تاریخی کندوان با اندکی توسعه و به روزسازی پیرامون روستا از جمله روستای حیل و ر را نیز شامل شود.

رییس اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان اسکو و مدیر پایگاه تاریخی کندوان نیز به ایرنا می گوید: پرونده کندوان در فهرست موقت آثار پیشنهادی کشورهای جهان برای ثبت در یونسکو قرار گرفته است، اما با مشکلات موجود تحقق این خواسته دشوار است.

احد نعمتی تشریح می کند: در زمان حاضر 80 باب ساخت و ساز غیرمجاز در محدوده روستای تاریخی کندوان وجود دارد و با اینکه بنیاد مسکن بتون ریزی (شناز) روستای سرریز این تعداد را در ورودی کندوان اجرا کرده است، اما ساکنان واحدهای مسکونی غیرمجاز حاضر به جابجایی نیستند.

وی در تبیین دلیل این امر می گوید: ساکنان واحدهای مسکونی غیرمجاز، شرط انتقال به روستای سرریز را احداث مغازه های خود توسط نهادهای مسوول در روستای سرریز در نزدیکی خانه هایشان اعلام کرده اند که آن نیز مستلزم هزینه بالاست.

مدیر پایگاه تاریخی کندوان تشریح می کند: البته در بین 713 کران (خانه های تاریخی کله قندی سنگی) روستای کندوان جای خالی برای جا دادن ساکنان واحدهای مسکونی غیرمجاز وجود دارد، اما برای این منظور باید اعتبار تخصیص یابد.

نعمتی در خصوص بودجه سالانه پایگاه تاریخی کندوان نیز می گوید: ما امسال 100 میلیون تومان بودجه داریم که آن را صرف مرمت حمام تاریخی روستای کندوان و مرمت کران ها کرده ایم.

وی یادآور می شود: یکی دیگر از مشکلات روستای تاریخی کندوان برای ثبت در فهرست جهانی یونسکو، اقدام برخی نهادهای دولتی و غیردولتی در ایجاد ساخت و سازهای مخصوص به خود در محدوده 10 هکتاری روستاست که منظر طبیعی و تاریخی آن را به هم می زند.

مدیر پایگاه تاریخی کندوان اضافه می کند: تاکنون 80 کران روستای تاریخی کندوان مرمت و درب و پنجره شان تعویض شده است.

دهیار روستای تاریخی کندوان نیز مهم ترین مشکل در خصوص ساخت و سازهای غیرمجاز را ناهماهنگی بین نهادهای مسوول برای تصمیم گیری واحد در این زمینه می داند و می گوید: البته از دهه 1350 شمسی چند واحد آجری در روستا وجود داشت، اما تعداد آنها در دهه های 1370 و 1380 افزایش یافت.

مهدی صدری در پاسخ به این سوال که آیا مردم برای کمک به ثبت جهانی کندوان همراهی می کنند، تشریح می کند: مالکان واحدهای مسکونی غیرمجاز می گویند زندگی شان از مغازه هایشان در داخل روستا می گذرد و حتی حاضرند طبقه بالایی خانه هایشان را تخریب کنند، اما میراث فرهنگی می گوید کاربری تجاری یک طبقه باقی مانده نیز مجاز نیست.

وی با اشاره به اخذ 90 مورد حکم تخریب واحدهای مسکونی غیرمجاز تاکید می کند: واقعیت این است که بالاخره پس از تخریب نیز حق مالکیت مردم از بین نمی رود و

از این رو باید تدبیری اندیشیده شود که هم اهداف میراث فرهنگی در ثبت جهانی کندوان محقق و هم معیشت مردم تثبیت شود. روستای تاریخی کندوان در 20 کیلومتری جنوب شهرستان اسکو واقع شده است.